

Krajowe Ramy Interoperacyjności

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Pojęcia podstawowe.....	2
2.1. Interoperacyjność.....	2
2.2. Krajowe Ramy Interoperacyjności.....	2
2.3. Podmioty zainteresowane i zakres oddziaływania KRI.....	3
2.4. Neutralność technologiczna i standardy.....	4
3. Poziomy interoperacyjności	5
4.1. Klasyfikacja i rola usług.....	7
4.2. Certyfikacja usług i zarządzanie katalogiem usług.....	9
4.3. Kanały dostępu do usług publicznych	10
5. Zarządzanie KRI.....	11
5.1 Struktury uzgodnieniowe i decyzyjne	11

1. Wstęp

Zdolność administracji publicznej do realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną jest ważnym czynnikiem jej oceny oraz warunkiem uzyskania postępu w budowie społeczeństwa informacyjnego. Nie będzie to możliwe bez ścisłego współdziałania systemów informacyjnych (tj. ludzi, systemów, usług) jednostek administracji publicznej we wzajemnych relacjach oraz w relacjach z osobami fizycznymi, w szczególności obywatelami oraz podmiotami nie należącymi do administracji publicznej, w szczególności przedsiębiorcami (dalej dla uproszczenia ilekroć występuje odwołanie do przedsiębiorcy, to odnosi się ono również do pozostałych podmiotów nie należących do administracji publicznej).

2. Pojęcia podstawowe

2.1. Interoperacyjność

Interoperacyjność – to zdolność systemów informacyjnych jednostek administracji publicznej do wspólnego działania na rzecz realizacji zadań publicznych.

Z tak rozumianą interoperacyjnością wiąże się pojęcie interoperacyjności teleinformatycznej, która jest definiowana jako zdolność systemów teleinformatycznych oraz wspieranych przez nie procesów do wymiany danych oraz do dzielenia się informacjami i wiedzą,

Za tworzenie warunków i ustalanie zasad interoperacyjnego rozwoju i współdziałania systemów informacyjnych administracji publicznej odpowiada Rada Ministrów.

2.2. Krajowe Ramy Interoperacyjności

Krajowe Ramy Interoperacyjności (KRI) – to ustanowiony w formie uchwały Rady Ministrów zbiór uzgodnionych definicji, wymagań, reguł architektury systemów teleinformatycznych, procedur i zasad, których stosowanie umożliwi współdziałanie systemów informacyjnych jednostek administracji publicznej w procesach realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną.

2.3. Podmioty zainteresowane i zakres oddziaływania KRI

W KRI wyróżnia się (rys. 1) trzy podstawowe grupy podmiotów zainteresowanych, tj.:

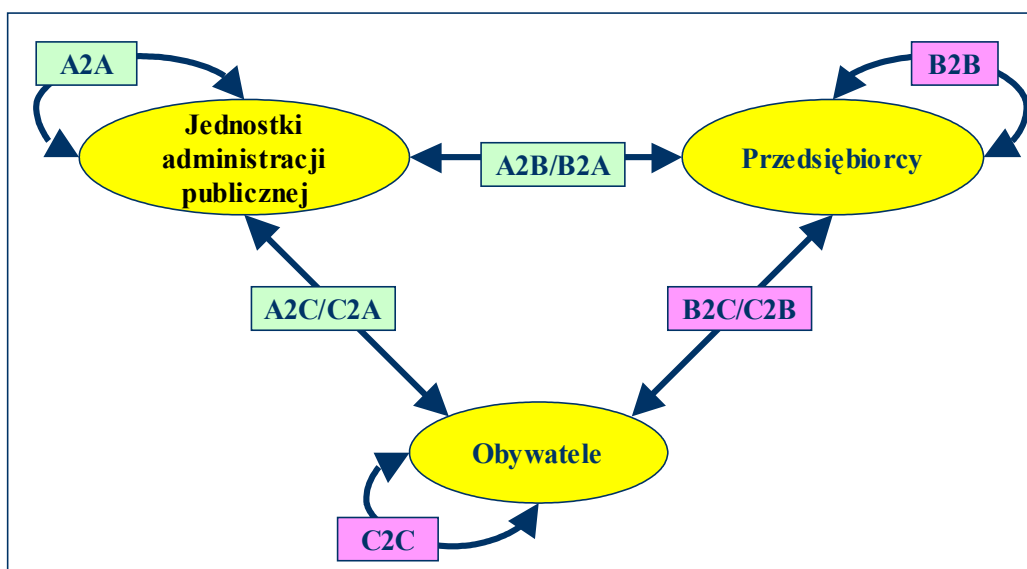
- jednostki administracji publicznej – A,
- przedsiębiorcy – B,
- osoby fizyczne, w szczególności obywatele – C.

KRI bezpośrednio dotyczą współdziałania administracji, przedsiębiorców i obywateli w następujących relacjach:

- A2A – współdziałanie jednostek organizacyjnych administracji,
- A2B lub B2A – współdziałanie jednostek administracji i przedsiębiorców
- A2C lub C2A - współdziałanie jednostek administracji i obywateli.

Zakładając docelową powszechność usług publicznych realizowanych drogą elektroniczną trzeba przyjąć, że pośrednio KRI będą znacząco wpływać a nawet kształtować relacje (rys. 1):

- B2B – współdziałanie przedsiębiorców,
- B2C lub C2B – współdziałanie przedsiębiorców i obywateli,
- C2C – współdziałanie obywateli.

Rys. 1. Podmioty zainteresowane i relacje między nimi

2.4. Neutralność technologiczna i standardy

Neutralność technologiczna, to zasada równego traktowania przez administrację publiczną rywalizujących z sobą technologii i stwarzania warunków do ich uczciwej konkurencji poprzez:

- ograniczenie możliwości utajniania rozwiązań technologicznych, którego skutkiem jest uniemożliwienie powstania konkurencyjnych produktów oraz
- zabranianie narzucania stosowania określonych rozwiązań technologicznych w sytuacji, gdy istnieją konkurencyjne rozwiązania.

Standard otwarty w rozumieniu “European Interoperability Framework for Pan-European eGovernment Services” 2004, VERSION 1.0 jest standardem, który łącznie spełnia następujące cztery warunki:

- jest przyjęty i zarządzany przez niedochodową organizację, a jego rozwój odbywa się w drodze otwartego procesu podejmowania decyzji, w którym mogą uczestniczyć wszyscy zainteresowani,
- jest opublikowany, a jego specyfikacja jest dostępna dla wszystkich zainteresowanych bezpłatnie lub po kosztach sporządzenia kopii oraz możliwa dla wszystkich do kopiowania, dystrybuowania i używania również bezpłatnie lub po kosztach operacyjnych,
- wszelkie związane z nim prawa autorskie, patenty i inna własność przemysłowa są nieodwołalnie udostępnione bez opłat,
- nie ma żadnych ograniczeń w jego wykorzystaniu.

KRI wspierają zasadę neutralności technologicznej.

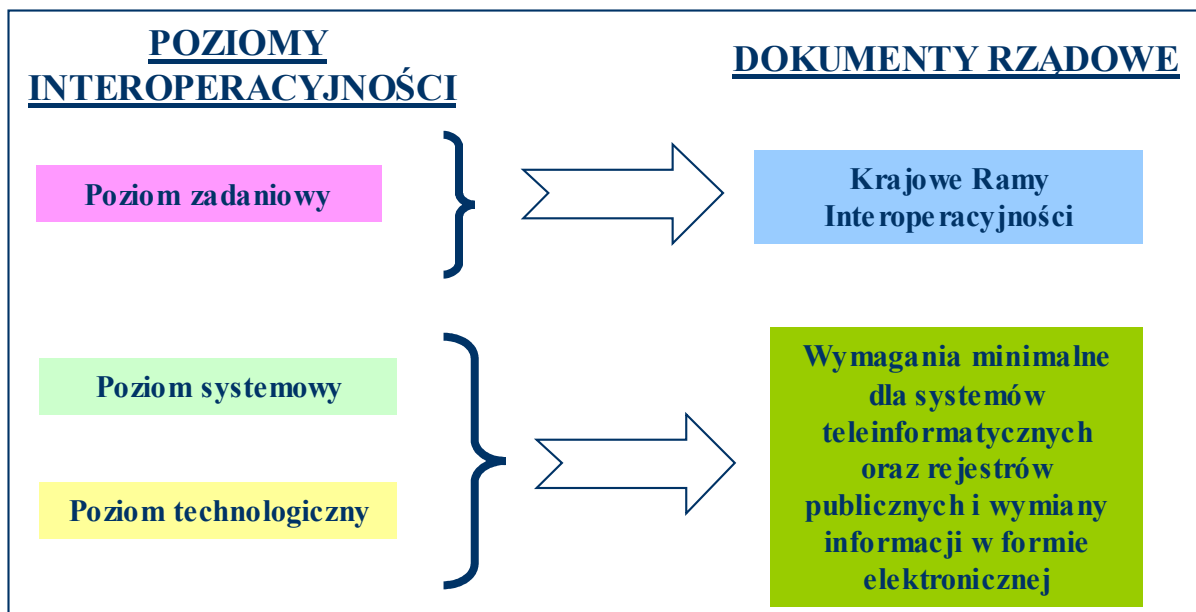
Przyszłością rozwiązań informatycznych stosowanych w administracji publicznej są standardy otwarte. Obecnie z uwagi na zagrożenie znaczącym spowolnieniem lub zablokowaniem procesu udostępniania usług publicznych dopuszcza się współistnienie w warunkach konkurencji wielu rodzajów standardów (tzn. otwartych, zamkniętych, częściowo otwartych, itd.).

3. Poziomy interoperacyjności

Interoperacyjność jest oceniana na trzech wyróżnionych poziomach:

- poziom technologiczny, który obejmuje elementy infrastruktury teleinformatycznej takie, jak łącza komunikacyjne, platformy komputerowe wraz z systemami operacyjnymi, oprogramowanie standardowe i narzędziowe w postaci systemów zarządzania bazami danych, oprogramowania do wytwarzania aplikacji, itd. Z punktu widzenia interoperacyjności zasadnicze znaczenie mają standardy komunikacyjne na poziomie transmisji bitowej w sieciach lokalnych i rozległych lub transmisji komunikatów między składnikami oprogramowania,
- poziom systemowy, który obejmuje dane pamiętane w dowolnych bazach danych, oprogramowanie aplikacyjne, oprogramowanie i obiekty (np. formatki ekranowe) prezentacji danych. Na tym poziomie największe znaczenie mają zagadnienia zgodności syntaktycznej oraz kooperacji komunikatów,
- poziom zadaniowy (biznesowy), który obejmuje obiekty i procedury mające bezpośredni związek z rzeczywistymi zadaniami realizowanymi przez podmioty zainteresowane. Należą do nich przede wszystkim uwarunkowania organizacyjno-prawne, procesy realizacji zadań, informacje wykorzystywane w tych procesach.

KRI zasadniczo dotyczą poziomu zadaniowego, który odnosi się do aspektów organizacyjnych i semantycznych współdziałania podmiotów zainteresowanych. Pozostałe dwa poziomy dotyczą przede wszystkim aspektów technicznych i syntaktycznych komunikacji między podmiotami zainteresowanymi. Związki między poziomami interoperacyjności a dokumentami rządowymi dotyczącymi interoperacyjności przedstawiono na rys. 2.

Rys.2. Poziomy interoperacyjności a dokumenty zarządzania interoperacyjnością

4. Model usługowy realizacji zadań publicznych

4.1. Klasyfikacja i rola usług

Infrastruktura informacyjna państwa aktualnie podlega procesom głębokiej modernizacji, której jednym z istotnych celów jest usytuowanie w centrum uwagi usług publicznych a nie, jak dotychczas, usług dla samej administracji publicznej. Wyrazem takiego podejścia jest wyrażenie celów Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 (Dz. U. z 2007r. Nr 61, poz. 415) poprzez wyspecyfikowanie zbioru zadań (usług) publicznych, które powinny być dostępne dla obywateli i przedsiębiorców w wyniku realizacji przedsięwzięć zawartych w tym planie.

KRI realizują te same cele co PIP 2007-2010 i dlatego z założenia wspierają modernizację infrastruktury informacyjnej państwa w kierunku zgodnym z założeniami tego planu. Uwzględniając rolę i cechy interoperacyjności na poziomie zadaniowym należy prowadzić procesy informatyzacji w części wspierającej realizację zadań publicznych zgodnie z zaleceniami obejmującymi:

- ramową architekturę zapewniania interoperacyjności opartą na modelu, który na potrzeby niniejszego dokumentu został nazwany modelem usługowym (rys. 3),
- zasady certyfikacji i zarządzania oparte na modelu wielostronnego i konkurencyjnego tworzenia katalogu usług i swobodnego, ograniczonego tylko przepisami prawa korzystania z tych usług (rys. 4).

W modelu usługowym wyróżnia się dwa zbiory usług publicznych:

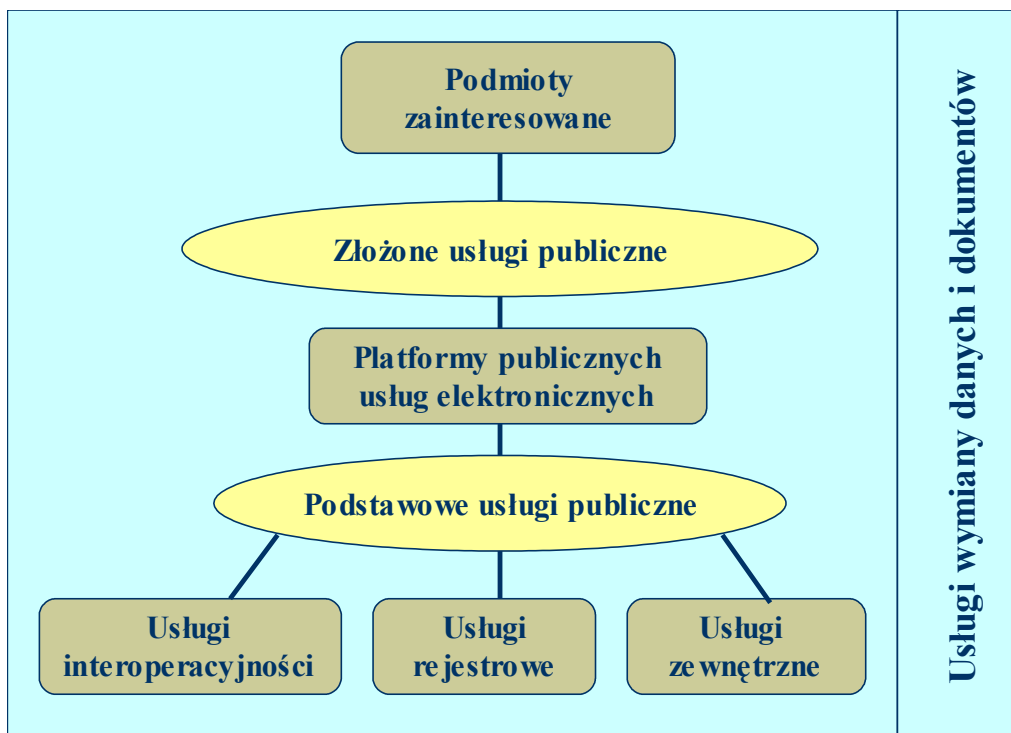
- podstawowe usługi publiczne,
- złożone usługi publiczne.

Podstawowe usługi publiczne obejmują usługi interoperacyjności (takie, jak usługi uzgadniania i publikowania standardów i rekomendacji interoperacyjności, usługi dostarczania wzorców atrybutów referencyjnych, usługi transformacji danych), usługi rejestrowe (czyli usługi dostępu i przetwarzania zasobów informacyjnych administracji publicznej) oraz usługi zewnętrzne, pochodzące spoza administracji, które są niezbędne dla realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną (np. usługi finansowe takie, jak wniesienie opłaty skarbowej, weryfikacja i „kasowanie” poświadczeń dla konkretnej

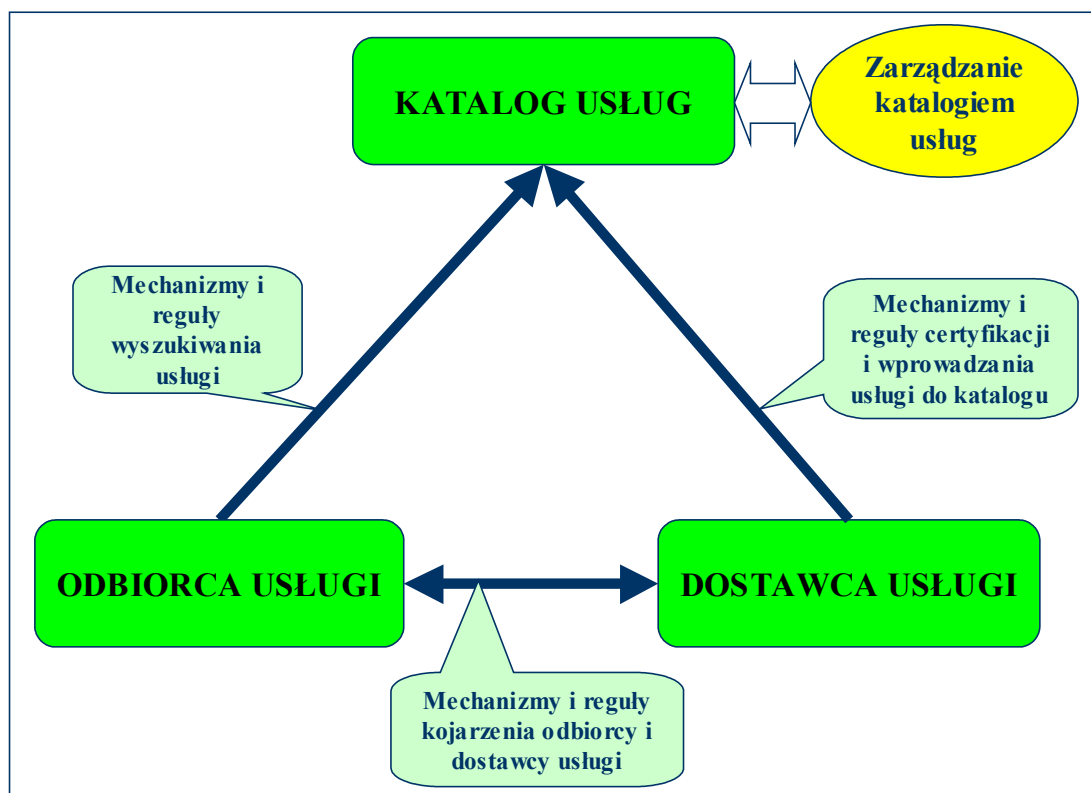
sprawy). Wśród usług rejestrowych najważniejsze znaczenie mają usługi dostępu do bazowych rejestrów referencyjnych.

Złożone usługi publiczne są tworzone z wykorzystaniem usług podstawowych, głównie dla przypadków, gdy realizacja zadania publicznego wymaga interoperacyjnego współdziałania systemów informacyjnych kilku działów administracji państwowej lub jednostek organizacyjnych administracji państwowej i samorządowej a nawet jednostek administracyjnych administracji publicznych i przedsiębiorców. Usługi te odpowiadają usługom przewidzianym do realizacji w Planie Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010.

W procesach realizacji podstawowych i złożonych wykorzystywane są usługi wymiany danych i dokumentów, które stanowią grupę usług komunikacyjnych wzbogaconą o dodatkowe funkcjonalności wspierające procesy identyfikacji, uwierzytelniania, autoryzacji i rozliczalności (IAAA). Usługi te muszą charakteryzować się wymaganym dla realizacji zadań publicznych poziomem wydajności, jakości, ciągłości działania i poufności udostępniając w efekcie bezpieczny kanał wymiany danych i dokumentów, zarówno w sieci otwartej Internet, jak i w sieciach wydzielonych (prywatnych). Ponadto muszą zapewniać wymagane i zgodne z prawem możliwości podpisu cyfrowego, szyfrowania, rejestrowania (logowania).

Rys. 3. Model usługowej architektury realizacji zadań (usług) publicznych

Rys. 4. Udostępnianie i zarządzanie usługami

4.2. Certyfikacja usług i zarządzanie katalogiem usług

Wymagane jest stworzenie systemu certyfikacji usług i zarządzania katalogiem (katalogami) tych usług.

Usługi publiczne zakwalifikowane do wykorzystania w procesach realizacji zadań publicznych, po pomyślnym przejściu procedury certyfikacji, są gromadzone w katalogu (katalogach) usług.

Odpowiedzialność za certyfikowanie usług, utworzenie i zarządzanie katalogiem (katalogami) oraz ustanowienie procedur udostępniania usług ponosi administracja publiczna, która w tym celu ustanawia:

- jednostkę organizacyjną (agendę) certyfikacji usług, która przeprowadza proces certyfikacji usług wg upublicznionych reguł oraz kryteriów odpowiadających kategoriom usług kwalifikowanych do wykorzystania w procesach realizacji zadań publicznych.
- jednostkę organizacyjną zarządzania katalogiem (katalogami) usług, która wykonuje wszystkie czynności związane z tworzeniem i utrzymaniem katalogu

oraz udostępnianiem usług z katalogu, w tym usługi kojarzenia odbiorcy usługi i jej dostawcy dla celów rozliczeniowych lub statystyczno-archiwalnych.

4.3. Kanały dostępu do usług publicznych

Podstawowym kanałem dostępu do usług publicznych realizowanych drogą elektroniczną dla obywateli i przedsiębiorców, czyli w relacjach A2B/B2A oraz A2C/C2A jest otwarta sieć Internet; w przypadku korzystania z usług publicznych w relacji A2A stosuje się rozwiązanie mieszane obejmujące kanały dostępu oparte na otwartej sieci Internet lub wydzielonych (prywatnych) sieciach administracji publicznej. Niezależnie od rodzaju kanału musi on zapewnić wiarygodną i bezpieczną wymianę podpisanych, uwierzytelnionych, szyfrowanych i rejestrowanych danych (komunikatów) i dokumentów, Niezależnie od rodzaju kanału dostępu w procesach wymiany danych i dokumentów muszą być dostępne m. in. usługi:

- Przekazywania dokumentów pomiędzy usługodawcami i usługobiorcami usług publicznych, w tym usługi Identyfikacji i uwierzytelnienia osób, podmiotów i systemów, usługi przekazywania dokumentów w relacji usługodawca-usługobiorca z wykorzystaniem legalnych skrzynek elektronicznych, usługi identyfikacji i powiadamiania nadawców i adresatów, uwierzytelnienia przekazywanych dokumentów, potwierdzenia przedłożenia dokumentów w imieniu organów administracji publicznej, doręczania dokumentów elektronicznych, itd.,
- Przekazywania transakcji pomiędzy usługodawcami i usługobiorcami, w tym usługi identyfikacji usługodawców i usługobiorców, uwierzytelnienia i autoryzacji przekazywanych transakcji, usługi przekazywania transakcji asynchronicznych i synchronicznych w relacji usługodawca – usługobiorca (w obie strony) wprost do ich systemów lub z użyciem skrzynek elektronicznych, itd.,
- Udostępnienia pewnego źródła czasu oraz usług znakowania czasem.

5. Zarządzanie KRI

5.1 Struktury uzgodnieniowe i decyzyjne

Za realizację zadań wynikających z KRI odpowiada minister właściwy ds. informatyzacji, ilekroć mowa o ministrze należy rozumieć ministra właściwego ds. informatyzacji.

W ramach KRI minister będzie sprawował funkcje organizacyjne i decyzyjne.

W zakresie uzgodnieniowym przeprowadzane są konsultacje społeczne.

Ciałem doradczym, pełniącym rolę organu wspomagającego jest Rada Informatyzacji.

Co najmniej raz do roku minister przedstawi ocenę oraz propozycję zmian KRI na posiedzeniu Rady Ministrów.